Førsteblad

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 3 | Fylke: Austfold

Tilleggsspørsmålnr. | Herad: Rødenes

Emne: Brynet. | Bygdelag:

Oppskr. av: Svein Molaug | Gard: Grisebo

(adresse): Norsk Folkemuseum | G.nr. | Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):
Nils Grisebo, p.t. Ørje, bonde, født 1862

SVAR

1. "Semmer" "brynte" dei "jaen" med.

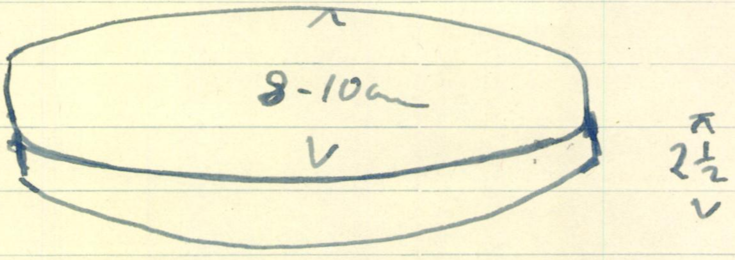

gråstein. "Bryne" er vanlige ordet.

2. Nå er det mest støpte bryner, men dei er så skjøre. Semmer er gått av bruk.
"Bryne" er noko anna enn semme.

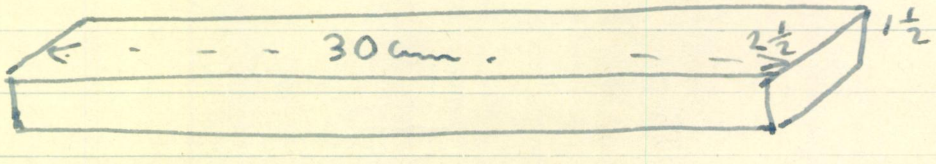

av Stein. Skjerpa ljåen med det. "Brynene" avløyste "smergelstikkene" som i si tid avløyste trestikkene "gastikkene"
Semmene kjøpte dei i byane eller i landhandlane.

3 alle hadde roterande slipestein
Hadde ein slipt godt kunne

1058

ein berre "bryne".
"Høveltenner" slipte dei på slipestein.
Barberknivane vart slipte opp
av "russiske skjærsliperar".
4. Gått av bruk å bryne. Har ikkje
høyrt om det.
5. Ikkje steinar som låg stille.
6. Hadde ein god ljå varte den
lenge. "Eggen" var meir eller
mindre god. Var den god
slapp ein mest å slipe heile
slåtten. Andre måtte slipast
omatt når dei vart "slø"
7. Brukte "stikker" av tre
til å "skjerpe" med. Or var
beste veden. Hakka småhol
med knivsodden og strødde
fin sand i. "Strøsand" kalla
ein det. ~~[illegible]~~ "Gørja" på
botnen i sennebytta var og
god. Ingen brukte tjære på.
Gamle slåttefolk hadde med
eit lite "horn" med strøsand
i. Det var berre så lang
som peikefingen. Det hadde
dei i lommen. Måtte væte
stikka før ein strødde sand
på.

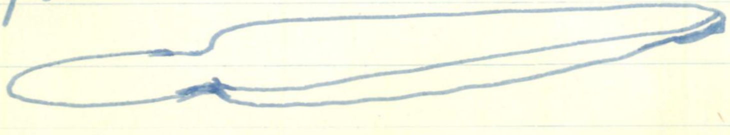

Hornet var kuhorn med ein
pinne i enden

Horn til "strøsand"

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

2

8. "Ørvet" var av når dei slipte
Slipesteinen gjekk som regel
mot eggen. Holdt eggen
frå seg.

9. Når ein begynte med "senna"
sat ein gjerne på ei tua
Ørvet låg på bakken og ljåen
stod oppetter mot skuldra
holdt i bakdelen med venstre
handa. Flytte hø-hand oppetter

Slik heldt ein senna

Vekksla take når ein skulle
ta overkanten. Hadde ei

bytte med
vatten
med seg
ute på
jordet.
Senna låg
i den bytta
Kvar slåttekar
hadde kvar si senna. Var
ljåen god vart den mellom
måla.

Begynte kl 5. p.g.a. dogga.
"~~Dur~~" Når "vellingklokka" ringa.
gjekk ein heim.
"Morgons" "Dur" var 8
Kl. 12 "Middag, kvilte til kl. 2.

1058
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

6

den kvila kalla dei "ykt"
"Ottekaffi" då dei stod opp kl 2.
Så ut til kl ½5. "Eftasval"
Så til 8 "kveldsmat"

Når ein strøk med stikkene stod ein og "strøk" annakvart strok over og under. Orvet stod på bakken og ljåen vendte ut frå slag. Tok til innmed orved og for utetter. Sa handa over bakken av ljåen og fulgte utetter.

1 Stikka stod på orvet.
10. Då dei fekk "brynen", hadde dei det i lummen.
12. Hadde ikkje holkar.
13. Hadde "sinnebytta" med vatn.
14. Sjå 7.
15-16 Bruktes ikkje mot sjukdom.
17 Ikkje her.
18. Tagde stille.
19. Spytta ikkje.
20. Ingen slike.

1058

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING